Особливості регіональної політики України в контексті становлення єдиної національної ідентичності

Володимир Лісовський, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

У статті автором розглядається ступінь наукової розробки проблеми регіональної політики як важливої складової розвитку України. Обґрунтовуються концептуальні положення просторової регіоналістики, розкривається її сутність і методи дослідження. Акцентовано увагу на вивченні просторових закономірностей розвитку регіонів та особливостей розвитку взаємовідносин у системі «центр-регіони». Значне місце відведено дослідженню тенденцій регіоналізації як пріоритетного вдосконалення регіональної економічної політики та механізмів її реалізації. Найбільший інтерес тут становлять: інституціалізація відносин державної влади з субнаціональними територіями; розподіл повноважень між власне регіональною владою та представниками центрального управління на місцях. Основною метою органів місцевої влади має бути надання якісних різноманітних послуг громадам з оптимальними витратами при відкритій діяльності й відповідальністю перед громадою й державою. Висвітлені сучасні теоретичні та методологічні основи дослідження регіональних суспільних систем. Звертається увага на проблеми забезпечення національних інтересів, зокрема досягнення єдності українського суспільства, дотримання цілісності держави, яка реалізується через становлення спільної ідентичності громадян України і є передумовою життєздатності держави, дієвості її політики та повноцінності реалізації національних інтересів. Встановлено, що ключовим для розуміння особливостей творення єдиної ідентичності, яка об'єднуватиме більшість громадян України, є передумова формування в Україні політичної нації як спільноти, приналежність до якої базується на підставі громадянства, схвалення спільних цінностей держави, єдності інтересів представників різних етнічних, мовних, регіональних та релігійно-конфесійних груп України. Досягнення внутрішньої консолідації українського суспільства стає, з одного боку, сприятливим фактором для якісних та внутрішньополітичних перетворень; а з іншого боку, для зміцнення зовнішньополітичних позицій незалежної України.

Ключові слова: *політичні відносини, територіальна цілісність, децентралізація, дезинтеграція, економічний простір, модернізація, планування території, регіональний розвиток*

Peculiarities of the regional policy of Ukraine in the context of unified national identity formation

Volodymyr Lisovsky, Admiral Makarov National University of Shipbuilding

The author considers the degree of scientific development of the regional policy problem as an important component of the development of Ukraine. Conceptual principles of spatial regionalism, their essence and methods of research are substantiated. The attention is paid to the study of spatial patterns of regions development and to the features of the "center-regions" relations system development. Significant attention is paid to the study of trends in regionalization as a priority improvement of regional economic policy and mechanisms for its implementation. The greatest interest here is the institutionalization of the relations of state power with subnational territories; the division of powers between the regional authorities and the representatives of the central administration. The main goal of local authorities should be to provide a variety of quality services to communities with optimal costs in open activities and accountability to the community and the state. The modern theoretical and methodological foundations of regional social systems research are highlighted. Attention is paid to the problems of securing national

interests, in particular the achievement of the unity of Ukrainian society, the observance of the integrity of the state, which is realized through the formation of a common identity of the citizens of Ukraine and is a prerequisite for the viability of the state, the effectiveness of its policy and the full implementation of national interests. It is established that the key to understanding the peculiarities of creating a single identity, which will unite the majority of Ukrainian citizens, is the prerequisite for forming a political nation in Ukraine as a community, belonging to which is based on citizenship, approval of common values of the state, unity of representatives interests of different ethnic, linguistic, regional and religious-confessional groups of Ukraine. The achievement of internal consolidation of Ukrainian society, on the one hand, is a favorable factor for qualitative and internal political transformations; and, on the other hand, to strengthen the foreign policy positions of independent Ukraine.

Keywords: *political relations, territorial integrity, decentralization, disintegration, economic space, modernization, planning area, regional development*

Особенности региональной политики Украины в контексте становления единой национальной идентичности

Владимир Лисовский, Национальный университет кораблестроения имени адмирала Макарова

В статье автором рассматривается степень научной разработки проблемы региональной политики как важной составляющей развития Украины. Обосновываются концептуальные положения пространственной регионалистики, раскрывается ее сущность и методы исследования. Акцентируется внимание на изучении пространственных закономерностей развития регионов и особенностей развития взаимоотношений в системе «центр-регионы». Значительное место отведено исследованию тенденций регионализации как приоритетного совершенствования региональной экономической политики и механизмов ее реализации. Наибольший интерес здесь представляют: институционализация отношений государственной власти с субнациональными территориями; распределение полномочий между собственно региональной властью и представителями центрального управления на местах. Основной целью органов местной власти должно быть предоставление качественных разнообразных услуг общинам с оптимальными затратами при открытой деятельности и ответственностью перед обществом и государством. Освещены современные теоретические и методологические основы исследования региональных общественных систем. Обращается внимание на проблемы обеспечения национальных интересов, в частности достижения единства украинского общества, соблюдения целостности государства реализуемой через становление общей идентичности граждан Украины и является предпосылкой жизнеспособности государства, действенности ее политики и полноценности реализации национальных интересов. Установлено, что ключевым для понимания особенностей создания единой идентичности, которая будет объединять большинство граждан Украины, есть предпосылки формирования в Украине политической нации как сообщества, принадлежность к которой базируется на основании гражданства, одобрение общих ценностей государства, единства интересов представителей различных этнических, языковых, региональных и религиозно-конфессиональных групп Украины. Достижения внутренней консолидации украинского общества становится, с одной стороны, благоприятным фактором для качественных и внутривнутриполитических преобразований; а с другой стороны, для укрепления внешнеполитических позиций независимой Украины.

Ключевые слова: *политические отношения, территориальная целостность, децентрализация, дезинтеграция, экономическое пространство, модернизация, планирование территории, региональное развитие*

Постановка проблемы.

Для більшості сучасних країн світу оптимізація територіальної організації політичної системи залишається критичним фактором забезпечення інтеграції держави як фундаментальної політичної спільноти. Актуальним дане питання є й для України, яка перебуває

в процесі реформування своєї політичної системи і потребує створення стрункої системи організації влади, гармонізації відносин між різними її рівнями. Визначення єдиної ідентичності, яка об'єднуватиме більшість громадян України, є передумовою формування в Україні політичної нації як спільноти, приналежність до якої базується на підставі грома-

дянства, схвалення спільних цінностей держави, єдності інтересів представників різних етнічних, мовних, регіональних та релігійно-конфесійних груп України. Досягнення внутрішньої консолідації українського суспільства стає, з одного боку, сприятливим фактором для якісних внутрішньополітичних перетворень; з іншого боку, для зміцнення зовнішньополітичних позицій України.

Сучасна Україна має складну регіональну структуру: українські регіони відрізняються один від одного не лише господарською та соціальною структурою, а й суспільними настроями; у них відмінні зовнішні орієнтації, специфічні етноконфесійні проблеми. Ці відмінності нерозривно пов'язані з низьким рівнем консолідованості українського суспільства і створюють потенціал для дезінтеграції. Не меншим викликом для єдності держави є процес глобалізації, який спричинює розмивання державного суверенітету і стимулює політизацію територіальних ідентичностей. Для українських громадян, які представляють різні соціальні групи (етнічні, мовні, релігійно-конфесійні, регіональні тощо), державний статус України актуалізував проблему знаходження спільних засад для комунікації та взаємодії. За цих умов надзвичайно важливо досліджувати закономірності й тенденції регіоналізації, чітко оцінювати міру її незворотності і вплив для сучасних держав, забезпечити пошук принципів, ідей, механізмів, норм та інститутів, здатних пом'якшити конфлікти і протиріччя, які виникають у відносинах між центральною владою і регіонами.

Метою статті є аналіз і вивчення впливу політичних відносин між центром і регіонами в Україні на інтеграційні-дезінтеграційні процеси в державі, що необхідно для з'ясування перспектив збереження територіальної цілісності даного інституту. Розкрити сутність регіональної політики та проаналізувати основні теоретико-методологічні підходи до вивчення даного феномену. Визначити основні фактори регіоналізації сучасних держав із врахуванням вітчизняного і зарубіжного досвіду державного будівництва. Обґрунтувати аналіз особливостей становлення національної ідентичності в Україні безпосередньо у зв'язку із реалізацією національних інтересів.

Аналіз дослідження та публікацій.

Унаслідок здобуття Україною державності стала потреба налагодження в суспільстві системного зв'язку, який сприятиме творенню цілісної громадянсько-політичної спільноти, здатної до протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам, та такого, що пов'язуватиме громадян із власною державою як інструментом реалізації національ-

них інтересів. Увага до регіональних аспектів економічного розвитку привела до виникнення особливого напрямку у внутрішній економічній політиці держав, а саме – регіональної політики. Основні напрямки держави в питаннях реалізації національних інтересів суспільства:

- збереження цілісності держави та її зміцнення;
- подолання загроз сепаратизму;
- залучення до державотворчого процесу представників етнічних, регіональних, мовних та інших груп;
- зміцнення внутрішньої консолідації суспільства та міжетнічного миру;
- становлення політичної нації;
- розвиток громадянських зв'язків;
- знаходження місця країни у системі геополітичних і культурних координат належать до фундаментальних національних інтересів України.

Традиційно в Україні про регіональні відмінності та диспропорції у регіональному розвитку згадують здебільшого перед виборами і частково – після ухвалення бюджету на наступний рік. Дедалі частіше учасники політичних кампаній включають у свої виборчі програми положення про розширення прав регіонів, формування єдиного українського простору чи зменшення асиметрії у розвитку регіонів, а депутати придумують різні ініціативи, яким би чином у «своїх» регіонах завести додаткові кошти з державного бюджету. Усе це свідчить про те, що Україна не може і далі залишатися в ситуації, коли державна регіональна політика є лише гарним гаслом у передвиборній агітації. Державна регіональна політика є складовою внутрішньої політики держави, спрямованою на посилення конкурентоспроможності економіки держави та її регіонів, підвищення рівня добробуту населення та сприяння інтегрованості її простору. Єдина національна ідентичність створює лише загальнонаціональні ідентифікаційні межі, тоді як набір етнічних, культурних, регіональних ідентичностей є оригінальним для кожного індивіда та окремої спільноти. Таким чином, українська національна ідентичність є «ідеальним типом», до якого, відповідно до національних інтересів України, мають тяжіти індивідуальні та спільнотні ідентичності в суспільстві. Вітчизняні політичні мислителі недавнього минулого і теперішнього часу наголошували на тому, що однією з головних умов здійснення української державності є єдність – політична, національна, регіональна. Сягаючи корінням у княжу добу, українська ідея соборності почала набувати сучасного змісту в епоху нової і новітньої історії. Зокрема, вона рельєфно вимальовується вже в період формування

українського козацтва як консолідаційного ядра становлення української нації, національно-визвольної війни українського народу в другій половині XVII ст. Пізніше ідея соборності актуалізується в середині XIX – на початку XX ст., виступаючи як інтегруючий ідеал, духовна, метафізична та геополітична мета свідомого українства: українофільство Кирило-Мефодіївського товариства, «Руська трійця», ідеї Т. Шевченка, М. Драгоманова, В. Антоновича, М. Грушевського, діяльність українських національно-демократичних партій, Центральної Ради, Української народної Республіки. Особливої актуальності регіоналізм як явище суспільно-політичного життя, як проблема управління та як предмет політологічних досліджень набув в Україні з початку 90-х років минулого століття, коли із здобуттям незалежності постала нагальна потреба просторової організації політичної влади і розроблення державної регіональної політики (Варналія, 2005). Першоосовою регіональних теоретичних досліджень є теорія розміщення, представниками якої є Й. Тюнен, М. Вебер, В. Крістлер, А. Льюїс та інші. Так з їхніми теоріями були пов'язані такі поняття, як: «ідеальний об'єкт», «економічний простір», «штандарт», «теорія центральних місць». Американський дослідник У. Ізард заклав фундамент «регіональної науки» на базі традиційної теорії розміщення (Михальченко, 2003). Народження регіональної політики як напрямку національної політики держави припадає на 30-ті роки XX ст. і висвітлювалася в наукових працях відомих вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: М. Долішній, В. Куйбіда, З. Варналія, Ю. Макогон, І. Буряковський, М. Їжа, А. Ткачук, І. Студенніков, Н. Мікула, М. Перкманн та ін. (Голікова, 2009). Українська регіоналістика сьогодні тільки починає своє становлення. В основу методології та теорії дослідження територіальної організації економіки покладені актуальні досягнення зарубіжних та вітчизняних вчених країн світу. Українська регіональна політика повинна базуватись на теоретичних дослідженнях та врахуванні наявної в країні ситуації. Головні стратегічні пріоритети регіональної політики України:

- досягнення загальнонаціональної єдності в середовищі регіонів України;
- пошук оптимальної моделі розподілу функцій влади;
- зміцнення матеріально-фінансових основ місцевого самоврядування;
- становлення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку регіонів;
- модернізація виробничої та соціальної інфраструктури регіонів. Централізований підхід до

регіональної політики в сучасних умовах – непродуктивний і не дозволяє повною мірою розкрити можливості всіх регіонів. Уряди країн ЄС та інших країн світу дедалі більше уваги приділяють принципам партнерства і координації, стратегічного планування та цільового спрямування коштів, зокрема на гібридні інструменти політики (гранти плюс кредити). Водночас обсяги фінансування регіональної політики у цих країнах постійно зростають, а також посилюється контроль за їх використанням, ведеться глибокий аналіз впливу конкретних заходів та інструментів задля вдосконалення політики в майбутньому. Україна може багато почерпнути з цього пулу практик і підходів, ґрунтуючись, певна річ, на місцевому контексті та специфіці розвитку регіонів України (Станасюк, 2009). На сьогодні структура економіки більшості регіонів України залишається незбалансованою. У кожному домінують 1–2 галузі, в основному промислового виробництва, які випускають товари із низьким рівнем доданої вартості, інноваційності та високою енерго- і матеріалоемністю. Домінування фінансових послуг, будівництва, нерухомості та торгівлі внаслідок кризи викликало значне падіння в економіці сервісних центрів України, особливо Києва та в промислових локомотивах. Міжрегіональна асиметрія у соціально-економічному розвитку регіонів, яка продовжує наростати, може посилювати напруженість між регіонами на рівні їх жителів, виходячи зі справді істотних відмінностей у регіональній ідентичності.

Українські дослідники О. Антонюк, М. Вівчарик, О. Картунов, І. Кресіна, І. Курас, О. Майборода, Л. Нагорна, М. Обушний, І. Оніщенко, В. Панібудьласка та інші заклали теоретико-методологічний фундамент досліджень етнополітичних явищ та процесів націюстановлення й державотворення в Україні. Дослідження підтвердило положення, що визрівання цілісної національної ідентичності, яка об'єднувала б більшість громадян України, не заперечує існування окремих етнічних, культурних, регіональних та інших ідентичностей, які, відповідно до національних інтересів України, мали б бути інтегрованими у загальноукраїнський ідентифікаційний контекст. Таким чином, українська національна ідентичність є «ідеальним типом», до якого, відповідно до національних інтересів України, мають тяжіти індивідуальні та спільнотні ідентичності в суспільстві (Тищенко, 2004). Встановлено, що питанню регіоналізму і регіональної політики приділяється велика увага в сучасній українській політології. Проте цілісні, комплексні підходи до дослідження політичних відносин

«центр-регіони» в Україні відсутні. Тому підвищений інтерес до регіональної проблематики є однією з суттєвих ознак українського сьогодення. Формування державної регіональної політики є загальнодержавним завданням, яке тісно пов'язане з державним устроєм України в цілому (Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, 2015). Регіональна політика – складова державної політики. Під регіональною політикою слід розуміти, з одного боку, чітко опрацьовану в законодавчому аспекті практичну діяльність держави в усіх регіонах країни, а з другого – соціально-економічну політику, здійснювану на базі загальнодержавного законодавства самими регіонами для досягнення тих чи інших регіональних і місцевих цілей і завдань (Про засади державної регіональної політики, 2015). Сучасна українська та зарубіжна економічна література узагальнює чималий досвід теоретико-концептуальних і прикладних досліджень явища територіальної організації суспільства. У збірнику вітчизняних та зарубіжних статей «Регіональна політика та управління у країнах Європи» на особливу увагу заслуговує стаття дослідників Ю. Гладкого та А. Чистобаєва «Основи регіональної політики», в якій досить чітко визначаються види регіональної політики, її основні цілі, завдання та форми, а також класифікують регіони за рівнем розвитку:

- депресивні, що в минулому демонстрували високі темпи розвитку;
- стагнаційні з українським або нульовим темпом розвитку;
- піонерські, або регіони нового освоєння;
- мікрорегіони, або первинні економічні регіони, які втрачають свої властивості в разі їх подрібнення;
- економічні регіони першого порядку, або генеральні, тобто регіони, що створюють схеми регіонального макроподілу країни;
- програмні, або планові регіони, на які спрямовуються державні програми розвитку;
- унікальні, або проектні та проблемні регіони, що характеризуються або вкрай низьким рівнем розвитку, або пов'язані зі значними нововведеннями та новобудовами (Панухник, 2009).

Якщо взяти поняття «регіон» і синтезувати географічний, економічний, культурологічний, соціологічний, юридичний, політологічний підходи і спробувати дати йому узагальнене визначення, то під регіоном слід розуміти область, район, частину країни (систему політичної і адміністративної децентралізації), що відрізняється від інших сукупністю природних або інших особливостей,

що історично склалися і є відносно стійкими економіко-географічними структурами, що часто поєднуються з особливостями національного складу населення (Кукарцев, 2006). У політичній науці при вивченні регіоналізму виокремлюють три основні сфери аналізу, по-перше, це відносини між центром і регіонами; по-друге, це політика держави щодо регіонів (у такому вузькому розумінні регіональну політику розглядає переважна більшість науковців і політиків); по-третє, вивчення політичного середовища на рівні регіонів. У межах регіональної політики регламентуються взаємозв'язки між центром і регіонами, визначаються права і повноваження адміністративних одиниць; формується своя практика впливу центру на регіони, і навпаки, регіонів на центр, що регулюється у демократичних державах правом (Шульц, 2010). У сучасному, зокрема й у європейському, дискурсі поняття «регіональна політика» охоплює кілька вимірів, які теоретично можна розглядати окремо один від одного. Державна регіональна політика є комплексним явищем, яке тісно пов'язане з іншими важливими складовими державного будівництва: децентралізацією публічного управління, реформою місцевого самоврядування, адміністративною, адміністративно-територіальною реформою тощо (Максименко, 2002). Усвідомлення необхідності проведення обґрунтованої регіональної політики в Україні зумовлене посиленням соціально-економічної диференціації розвитку регіонів, що не тільки ускладнює здійснення реформ, а й може призвести до соціальних конфліктів та ставить під загрозу існування суверенної держави і її цілісності. У практиці країн Заходу в останній третині XX ст. апробовані модель економічного зростання Р. Солоу, неоліберальна та неокейнсіанська моделі розвитку регіонів. Неоліберальна модель – полягає у прагненні до максимального захисту ринків та регламентованого координування економічної діяльності. Неоліберальна модель базується на такому постулаті: вільний нерегульований ринок природно веде до ліквідації нерівностей між регіонами, і тому непотрібно обмежувати стихійну дію ринкових сил. Неокейнсіанська модель мультиплікатора-акселератора – є моделлю циклічності економічного розвитку. Відповідно до даної концепції імпульсом для виникнення циклічних коливань в економіці служить автономне збільшення якої-небудь складової автономного попиту. Ріст сукупного попиту, як випливає з кейнсіанської теорії, породжує мультиплікативний ефект, у результаті якого кінцевий приріст національного доходу перевищує початковий приріст сукупного попиту на розмір, рівний значенню мультиплікатора автономних витрат. Модель

економічного зростання Р. Солоу – неокласична модель економічного зростання дає змогу дослідити, як основні фактори виробництва – праця, капітал, технологічні зміни – впливають на динаміку обсягу виробництва, коли економічна система перебуває у рівноважному сталому стані (Ткачук, 2011).

Висновки.

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених регіональному розвитку, серед вітчизняних науковців немає єдиної думки щодо визначення та відокремлення таких понять, як «регіональна політика» та «державна регіональна політика». Здебільшого ці два поняття досить часто ототожнюються. При цьому роль держави полягає у підтримці відповідних регіональних ініціатив (нормативно-правове та матеріально-фінансове забезпечення, визначення загальних пріоритетів регіонального розвитку країни). Також необхідно підкреслити те, що досягнення поставлених цілей у сфері регіонального розвитку України практично неможливо без розробки і послідовного проведення єдиної гнучкої державної регіональної політики, зокрема й з урахуванням основних пріоритетів держави у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, без створення і впровадження в життя єдиної системи взаємоузгоджених і всебічно зважених заходів економічного, соціального, політичного й організаційно-адміністративного характеру, адекватних викликам щодо життєво важливих інтересів України. На наше переконання,

необхідно чітко розділяти державну регіональну політику, тобто політику держави щодо забезпечення соціально-економічного та суспільно-політичного регіонального розвитку, та регіональну політику – політику, що здійснюється регіональною владою, а отже, самими регіонами щодо забезпечення всебічного сталого розвитку відповідних власних територій. Протягом усіх років незалежності українська влада до весни 2014 р. так і не усвідомлювала, що Україна знаходиться в зоні ризику розриву її суверенної території. Регіони України, які формувались у складі різних держав, які по-різному сформували свій етнічний склад у роки СРСР, які по-різному урбанізовані, які відрізняються один від одного мовними та ментально історичними ознаками, можуть, за активного зовнішнього втручання, перетворитись у загрозу як для держави в цілому, так і для самого регіону. 29 років незалежності так і не сформували єдиний український простір, вакуум заповнила Московія і ми втратили Крим і частину Донбасу. Надзавдання сучасного часу – творення згуртованої України, формування єдиного загальноукраїнського економічного, політичного, мовного, культурного, освітнього, інформаційного простору в межах усієї України. Потрібно продовжувати пошуки шляхів постійного вдосконалення регіональної політики, що стане запорукою впевненого поступу до побудови ефективного суспільства.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Актуальні питання вітчизняної етнополітики: шляхи модернізації, врахування міжнародного досвіду / під заг. ред. Тищенко Ю. Київ : Український незалежний центр політичних досліджень, 2004. 312 с.
2. Голікова Т. В. Еволюція наукових поглядів на організацію державного управління економічним розвитком регіонів (XX – початок XXI ст.). *Історія народного господарства та економічної думки України*. 2007. Вип. 39–40. С. 43–51.
3. Кукарцев О. В. Ідеї та концепції територіальної організації суспільства в українській політичній думці. *Наукові праці*: Науково-методичний журнал. Т. 47. Вип. 34. Політичні науки. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. С. 124–135.
4. Максименко С. Перспективи регіональної політики України в контексті європейського досвіду. *Незалежний культурологічний часопис «І»*. 2002. № 23. URL: [hvp://www.ji.lviv.ua](http://www.ji.lviv.ua).
5. Михальченко М. Українська регіональна цивілізація. *Політичний менеджмент*. 2003. № 1. С. 19–28.
6. Панухник О. В. Методичне забезпечення стратегічного планування в регіонах України. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1. С. 152–157.
7. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів : Постанова Кабінету міністрів України № 932 від 11.11.2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF/paran11#n11>.
8. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156-VIII від 05.02.2015. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 13. ст. 90.
9. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : Монографія / за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання України, 2005. 498 с.
10. Станасюк Н. С. Аналіз стратегічного планування місцевого розвитку. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку (Вісник Національний університет «Львівська політехніка»)*. 2009. № 647. С. 212–217.
11. Ткачук А. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід. Київ : Леста, 2011. 260 с.
12. Шульц С. Л. Економічний простір України: формування, структурування та управління : монографія / Інститут регіональних досліджень НАН України. Львів, 2010. 390 с.

REFERENCES

1. *Aktualni pyannia vitchyznianoj etnopolityky: shliakhy modernizatsii, vrakhuvannia mizhnarodnoho dosvidu* [Topical issues of national ethno-politics: ways of modernization, taking into account international experience]. (2004). Tyshchenko Yu. (Ed.). Kyiv: Ukrainysky nezalezhnyi tsentr politychnykh doslidzhen [in Ukrainian].
2. Holikova, T. V. (2007). Evoliutsiia naukovykh pohliadiv na orhanizatsiiu derzhavnoho upravlinnia ekonomichnym rozvytkom rehioniv (XX – pochatok XXI st.) [The evolution of scientific views on the organization of public administration of economic development of regions (XX – beginning of XXI century)]. *Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy – History of economy and economic thought Ukraine*, 39–40, 43–51 [in Ukrainian].
3. Kukartsev, O. V. (2006). Idei ta kontseptsii terytorialnoy orhanizatsii suspilstva v ukrainskii politychnii dumtsi [Ideas and Concepts of Territorial Organization of Society in Ukrainian Political Thought]. *Naukovi pratsi: Naukovo-metodychnyi zhurnal – Scientific papers: Scientific and methodological journal*, 47 (34), 124–135. Mykolaiv: Vyd-vo MDHU im. P. Mohyly [in Ukrainian].
4. Maksymenko, S. (2002). Perspektyvy regionalnoy polityky Ukrainy v konteksti evropeiskoho dosvidu [Perspectives of regional policy of Ukraine in the context of European experience]. *Nezalezhnyi kulturolohichnyi chasopys «I» – The Independent cultural journal «I»*, 23. Retrieved from <http://www.ji.lviv.ua> [in Ukrainian].
5. Mykhalchenko, M. (2003) Ukrainska rehionalna tsyvilizatsiia [Ukrainian regional civilization]. *Politychnyi menedzhment – Political management*, 1, 19–28 [in Ukrainian].
6. Panukhnyk, O. V. (2009). Metodychne zabezpechennia stratehichnoho planuvannia v rehionakh Ukrainy [Methodical provision of strategic planning in the regions of Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of economics*, 1, 152–157 [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia rehionalnykh stratehii rozvytku i planiv zakhodiv z yikh realizatsii, a takozh provedennia monitoryngu ta otsinky rezul'tatyvnosti realizatsii zaznachenykh rehionalnykh stratehii i planiv zakhodiv: Postanova Kabinet ministriv Ukrainy № 932 vid 11.11.2015 [On approval of the Procedure for creation of regional development strategies and action plans for their implementation, as well as monitoring and evaluation of the effectiveness of the implementation of these regional strategies and action plans: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 932 of 11.11.2015]. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF/paran11#n11>.
8. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoy polityky: Zakon Ukrainy № 156-VIII vid 05.02.2015 [On the Principles of State Regional Policy: Law of Ukraine No. 156-VIII of 05.02.2015]. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 13, art. 90 [in Ukrainian].
9. Varnalia, Z. S. (Ed.). (2005). *Rehiony Ukrainy: problemy ta prioriteti sotsialno-ekonomichnoho rozvytku* [Regions of Ukraine: problems and priorities of socio-economic development]. Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
10. Stanasiuk, N. S. (2009). Analiz stratehichnoho planuvannia mistsevoho rozvytku [Analysis of strategic planning of local development]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku (Visnyk Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika») – Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development (Bulletin of Lviv Polytechnic National University)*, 647, 212–217 [in Ukrainian].
11. Tkachuk, A. (2011). *Rehionalna polityka: pravove rehuliuвання. Svitovyi ta ukrainskyi dosvid* [Regional Policy: Legal Regulation. World and Ukrainian experience]. Kyiv: Lesta [in Ukrainian].
12. Shults, S. L. (2010). *Ekonomichnyi prostir Ukrainy: formuvannia, strukturuvannia ta upravlinnia* [Economic space of Ukraine: formation, structuring and management]. Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. Lviv [in Ukrainian].

Лісовський Володимир Миколайович

Кандидат політичних наук, доцент

Національний університет кораблебудування

ім. адмірала Макарова

54025, м. Миколаїв, просп. Героїв Сталінграду, 9

Email: lisovsky.vn@gmail.com

Lisovsky Volodymyr

Ph.D. of Political Sciences, Assoc. Prof.

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

9, Heroes of Stalingrad Ave, Mykolaiv, 54025, Ukraine

ORCID: 0000-0003-4101-7290

Цитування: Лісовський В. М. Особливості регіональної політики України в контексті становлення єдиної національної ідентичності. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2020. Т. 23, № 1–2. С. 6–12.

Citation: Lisovsky, V.M. (2020). Osoblyvosti rehionalnoy polityky Ukrainy v konteksti stanovlennia yedynoi natsionalnoi identychnosti [Peculiarities of the regional policy of Ukraine in the context of unified national identity formation]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 23 (1–2), 6–12.

Стаття надійшла / Article arrived: 03.01.2020

Схвалено до друку / Accepted: 05.02.2020